

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT
privind vizita de monitorizare
efectuată în Penitenciarul nr. 5- Cahul,
pe data de 3 septembrie 2019.

Raportul a fost elaborat de către
Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

- *Ceslav PANICO,*
- *Svetlana DOLTU,*
- *Mihail GORINCIOI,*
- *Oxana GUMENNAIA,*
- *Dumitru RUSSU.*

Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT) a fost instituit la data de **24 octombrie 2016** în corespundere cu prevederile Legii nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul CpPT este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (UN OP CAT).

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr. 52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*,

Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare neanunțate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. PRELIMINARIU/ INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La data de 3 septembrie, între orele 13:15 – 16:30, membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (în continuare CpPT sau Consiliu) au efectuat o vizită de monitorizare în Penitenciarul nr. 5 - Cahul, aflat în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP), instituție subordonată Ministerului Justiției.

Vizita a fost realizată de echipa de monitorizare în următoarea componență:

1. Svetlana Doltu – membra Consiliului,
2. Mihail Gorincioi – membrul Consiliului,
3. Oxana Gumennaia – membra Consiliului.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Penitenciarul nr. 5 - Cahul privind respectarea drepturilor persoanelor deținute în instituție în vederea prevenirii torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Penitenciarul nr.5 - Cahul este amplasat în orașul Cahul, str.Trandafirilor, 21, este un izolator de urmărire penală. Adicional, în cadrul acestuia funcționează un sector de tip semiînchis pentru deținerea condamnaților majori de gen masculin, antrenați la lucrări de deservire a penitenciarului¹ și un sector pentru femei la regim inițial. Plafonul de deținere a penitenciarului constituie 170 locuri, unde la 01.07.2019 se dețineau 154 persoane, iar la momentul vizitei – 114 persoane.

Suplimentar în penitenciar sunt create sectoare de tip închis și semiînchis pentru deținerea condamnaților majori de sex masculin și sectoarelor de tip închis și semiînchis pentru deținerea condamnatelor majore de sex feminin (conform ordinului MJ nr.215 din 05.05.2014).

În Penitenciarul nr.5- Cahul deținuții minori sânt plasați în blocul nr. 2 postul intern nr.3, destinat pentru deținerea persoanelor majore. Deținuții minori se dețin în celule separate special amenajate sub supravegherea sporită din partea personalului instituției penitenciare în scopul limitării interacțiunii cu deținuții majori.

Instituția dispune de:

- Blocul administrativ.
- Secția medicală.
- 5 posturi de supraveghere permanentă : postul nr.1 (femei) - blocul de regim nr.1 (11 celule), postul nr.2 (barbați) - blocul de regim nr.1 (13 celule), postul nr.3 - blocul de regim nr.2, etajul nr. 1 (20 celule), postul nr.4 – blocul de regim nr.2, etajul nr. 2 socială (16 celule), postul nr.5 – detașament cu deservirea gospodărească (celula de tip baraca pentru 17 condamnați), biblioteca penitenciarului.

¹ <http://www.anp.gov.md/randompenitenciarsubdiviziuni-subordonatepenitenciarsubdiviziuni>

- Penitenciarul dispune de o cameră destinată pentru întâlniri de scurtă durată a deținuților cu rudele și 3 (trei) camere amenajate cu meseși scaune montate în podea pentru acordarea întâlnirilor cu avocatul și efectuarea acțiunilor de urmărire penală de către angajații organelor de drept și procuraturii.
- Blocul alimentar al instituției este utilat cu 3 cazane electrice și o tigaie electrică pentru prepararea hranei pentru deținuți, dintre care 1 cazan este defectat și hrana se prepară la 2 cazane. De rezervă sunt instalate 2 cazane pentru combustibil solid însă un cazan este deteriorat, vesela din dotaj este învechită și insuficientă.
- Complexul băii penitenciarului cu apă caldă în 3 încăperi de baie.
- Complexul spălătoriei este utilat cu o mașină de spălat de capacitatea de 25 kg și o mașină de capacitatea de 5 kg.

În ziua vizitei, în instituție se aflau **144 de persoane, dintre care:**

- 15 deținute femei,
- 1 deținut minor,
- 128 deținuți bărbați dintre care 17 condamnați din detașamentul gospodăresc.

Accesul în instituție a fost asigurat fără impedimente, de către administrația Penitenciarului nr. 5 - Cahul. După intrare, delegația a purtat discuții cu adjunctul directorului Penitenciarului nr. 5 - Cahul, specialiștii serviciului activitate educativă, psihologică și asistență socială, personalul medical. Discuțiile au fost axate pe scopurile și obiectivele vizitei efectuate de către Consiliu. La fel, au fost solicitate informații generale despre instituție și probleme majore cu care se confruntă instituția și deținuții.

Conform schemei de încadrare a Penitenciarului nr. 5 - Cahul, statele instituției sunt formate din 156 de funcții, dintre care 36 (23%) funcții sunt vacante.

Problemele majore evidențiate de către angajații instituției țin de fluctuația mare a personalului din motivul salarizării insuficiente. Actualmente, pe timp de noapte rămân numai 5 angajați ai Serviciului de supraveghere. Condițiile de muncă de asemenea sunt o problemă, chiar dacă în ultima perioadă au fost puțin îmbunătățite în măsura surselor financiare planificate, și a surselor financiare oferite de sindicate. O altă problemă cu care se confruntă personalul în activitatea zi de zi este neasigurarea corespunzătoare cu uniforma de serviciu a personalului și expirarea termenului de uzură a echipamentului primit.

Consiliul este îngrijorat de numărul insuficient de unități de personal în Penitenciarul nr. 5 - Cahul pe parcursul anului 2019.

În situația în care numărul de personal nu este unul suficient, pregătit, securizat și nu poate răspunde adecvat, rapid și profesionist la incidentele iscate în cadrul penitenciarului, poate duce în primul rând la imposibilitatea asigurării unei relații pozitive personal – deținut. Iar drept consecință putem avea aplicarea excesivă a forței, atacul asupra personalului, violența între deținuți, săvârșirea unor acte de corupție, etc. Existența unor relații pozitive între personal și deținuți, bazate pe noțiunile de securitate ale detenției și pe responsabilitatea asupra deținuților constituie un factor crucial în acest context.

Trebuie, de asemenea, notat că atunci când efectivele de personal nu sunt suficiente, un număr important de ore suplimentare se pot dovedi necesare pentru a menține un nivel minim de securitate și programe de activitate în instituție. O astfel de stare a lucrurilor poate ușor genera un nivel important de stres pentru personal și o epuizare profesională prematură, situație care riscă să mărească tensiunea inerentă tuturor mediilor penitenciarului².

Delegația a fost în măsură să aibă *întrevederi fără martori* (colaboratori/reprezentanții instituției de detenție) cu persoanele private de libertate cu care a dorit să vorbească.

Au fost intervievați în jur de 40 deținuți.

Delegația a avut *acces neîgrădit la orice spațiu de pe teritoriul penitenciarului*. În special au fost vizitate următoarele locații:

- Biblioteca penitenciarului,
- Cabinete medicale,
- Curtea interioară,
- Spațiile locative din blocul de detenție,
- Încăperile destinate colaboratorilor de serviciu (cabinetul psihologului),
- Cantina,
- Izolatorul disciplinar.

Penitenciarul nu dispune de celule predestinate pentru executarea a sancțiunilor disciplinare în formă de izolare disciplinară.

Penitenciarul dispune de 1 camere destinată pentru întrevederi de scurtă durată a deținuților cu rudele și 3 camere amenajate cu masă, scaun montate în podea pentru acordarea întrevederilor cu avocatul și efectuarea acțiunilor de urmărire penală de către angajații organelor de drept și procuraturii. Instituția dispune de o încăpere pentru acordarea întrevederilor de lungă durată înzestrată cu cele necesare, însă nu este posibil acordarea întrevederilor pentru perioade mai îndelungate de 12 ore deoarece nu este posibil de organizat o supraveghere permanentă la camera de întrevederi.

Blocul alimentar al instituției este utilat cu 3 cazane electrice și 1 tigaie electrică pentru prepararea hranei pentru deținuți, dintre care 1 cazan este defectat și hrana se prepară la 2 cazane. De rezervă sunt instalate 2 cazane pentru combustibil solid însă un cazan este deteriorat, vesela din dotaj este învechită și insuficientă.

Complexul băii penitenciarului funcționează de cel puțin o dată pe săptămână cu apă caldă în 3 încăperi de baie, care funcționează în regim normal.

Complexul spălătoriei funcționează în regim normal, este utilat cu o mașină de spălat de capacitatea de 25 kg și o mașină de capacitatea de 5kg.

---

² Extras din cel de-al 11-lea Raport general al Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) publicat inițial în 2001. <https://rm.coe.int/16806cd244>

III. SITUAȚIA MINORILOR ÎN PENITENCIARUL nr. 5 - Cahul

La momentul vizitei, echipa de monitorizare a constatat că un minor este amplasat într-o celulă, separat de persoanele adulte, dar pe același etaj/hol cu celulele unde sunt deținute persoanele majore.

Din declarațiile, atât a colaboratorilor instituției, Consiliul a constatat faptul că minorul nu poate fi și nu este izolat total de persoanele mature. Interacțiunea dintre maturi și minor are loc prin comunicare/discuții prin intermediul ferestrelor celulelor.

Faptul deținerii în aceeași instituție, sau/și în aceeași unitate, sau/și pe același hol (chiar dacă în celule separate) a deținutului minor cu deținuții majori, poate influența negativ asupra comportamentului minorului. Condițiile din instituție nu sunt adaptate și nu răspund totalmente necesităților minorului și pot influența în mod negativ asupra dezvoltării acestuia, inclusiv procesul didactic. Astfel, Consiliu nu încurajează deținerea minorului și a persoanelor adulte în aceeași unitate și/sau pe același hol. Mai mult, Consiliu nu încurajează deținerea minorilor în Penitenciarul nr. 5 - Cahul în arest preventiv sau sub altă formă, din motivele invocate mai sus.

Accesul la educație

Consiliu constată că, în penitenciar a fost realizat procesul de instruire generală a deținuților minori pentru anul de studii 2018-2019. Clasa de studii era afiliată Liceului Teoretic „M.Eminescu” din or. Cahul și în fiecare zi avea loc lecții după un orar aprobat la disciplinele: limba română, matematica, chimia, geografia, biologia, istoria, educația civică, fizica, educația tehnologică, limba franceză, limba rusă. Săptămânal erau predate 20 ore, iar studiile au fost desfășurate începând cu orele 10.00, fiind implicați 8 profesori. Deținuții minori au beneficiat de toate cele necesare pentru desfășurarea procesului de instruire: clasă luminoasă bine amenajată, manuale, rechizite școlare, materiale didactice. Din discuțiile purtate cu personalul penitenciar, Consiliu evidențiază o problemă majoră - nu există consecutivitate în învățământul minorilor după transferarea în Penitenciarul nr. 10 - Goian. Aceasta situație mai mult îi afectează pe minori care frecventează clasa de instruire în Limba rusă.

În acest sens, Consiliu a constatat că anul de studii 2019-2020 nu a fost inițiat. Deținutul minor nu are acces la învățământ obligatoriu, motivat prin nedorința profesorilor de a veni în penitenciarul și deficitul de cadre didactice. Pentru că procesul de instruire generală trebuie să fie asigurat de 8 profesori, care nu primesc nici-un supliment pentru lucru cu deținutul minor.

Consiliu subliniază, că Statul trebuie se asigure accesul la învățământ obligatoriu incluziv, fără discriminare pe baza de orice criteriu protejat, pentru toți minorii aflați pe teritoriul RM. Consiliu nu acceptă nici-o argumentare nefondată și insistă la includerea minorului în procesul de instruire generală obligatorie!

Consiliu este ferm convins, că există o soluție, care poate rezolva o mulțime de probleme legate cu deținerea minorilor în instituțiile penitenciare pentru maturi (neasigurarea accesului la învățământ obligatoriu, tergiversarea procesului de învățământ, contactul minorilor cu deținuți maturi etc.), care constă în transferarea tuturor minorilor în penitenciarul nr. 10 Goian, ceea ce Consiliu, de nenumărate ori a recomandat ANP-ului și Ministerului Justiției !

IV. SITUAȚIA FEMEILOR ÎN PENITENCIARUL nr. 5 - Cahul

La momentul vizitei, în cadrul penitenciarului se dețineau 15 femei. Astfel, în instituție sunt 11 celule pentru femei la *Blocul de regim nr.1*.

Deținutele au descris o relație bună în general cu reprezentanții administrației penitenciarului. Careva plângeri privind tortura sau relele tratamente nu au fost recepționate.

Din discuțiile cu reprezentanții administrației, echipa de monitorizare a conchis că deținutele au acces la corespondență fără îngrădiri/limitări, acces la apeluri telefonice (o dată pe săptămână), depunerea petițiilor/plângerilor adresate atât instituției, cât și persoanelor din exterior. Femeile deținute au confirmat această informație.

Cu referire la accesul la informație a deținuților, aceștia au acces la TV, radio (sunt în celule) și cărți. Practic reclamații de la deținuți la acest capitol nu au fost înregistrate, acest drept fiind asigurat.

Condiții de deținere în celule sunt bune. Sectorul de detenție pentru femei, a fost renovat și amenajat în 2018, cu reparația capitală a celulelor nr.1-11, construcția curților de plimbare. Celule au blocuri sanitare, accesul spre WC este neadaptat pentru persoanele în etate sau cu dizabilități locomotorii. Accesul la aerisirea naturală este satisfăcător, circulația aerului din încăpere era asigurată prin geamurile cu gratii. Aerisirea artificială nu funcționează. Accesul la lumina naturală este asigurat, de asemenea, prin geamurile din celulă. Accesul la lumina artificială era asigurată de becuri electrice din interiorul celulei.

Din discuții, s-a constatat că femeile frecvent își prepară hrana în celulă, spală lenjeria și vesela în lavoar. Lenjeria de pat este uscată în celulă sau pe o funie în curțile de plimbare. Pe teritoriul blocului se află o mașină de spălat, care actualmente nu lucrează și necesită a fi reparată.

Asigurarea cu obiecte de igienă personală se realizează centralizat, o dată pe lună și setul este constituit din hirtie igienică, periută și pastă de dinți, săpun de față și săpun de rufe. Astfel, în caz de intrare în instituție ulterioare acestei date, deținuților nu le este oferit pachetul igienic. Accesul la baie este asigurat cel puțin o dată în săptămână (joi), conform orarului instituției. Toate practicile relatate, nu corespund necesităților gender specifice, inclusiv componența pachetului igienic, și aceste practici necesită a fi revizuite.

Curțile de plimbare sunt curate, reparate și bine amenajate, cu părțile acoperite. Deținutele au menționat că au acces regulat la plimbări o oră sau 2 ore pe zi.

Este salutar faptul, că 13 femei sunt angajate în câmpul muncii la o întreprindere individuală, în calitate de croitorese.

V. SITUAȚIA DEȚINUȚILOR MATURI (BĂRBAȚI) ce fac parte din Detașamentul de deservire Gospodărească al PENITENCIARULUI nr. 5 - Cahul

La momentul vizitei, în cadrul penitenciarului se dețineau 17 persoane ce fac parte din Detașamentul de deservire gospodărească al penitenciarului la *postul nr.5 – detașament cu deservirea gospodărească (celula de tip-barac pentru 17 condamnați) și biblioteca penitenciarului*. Condamnații sunt antrenați în câmpul muncii pentru întreținerea ordinii pe teritoriul penitenciarului.

Spațiul de cazare este unul improvizat, într-o sală destinată anterior festivităților, cu podea din lemn. Celula de tip-barac nu este dotată cu mobilier necesar pentru păstrarea lucrurilor persoanele. Un dormitor improvizat pentru o persoana a fost depistat și în biblioteca penitenciarului.

Deținuții s-au plâns de remunerarea neadecvată, suprasolicitarea turelor de muncă, calculul inechitabil al orelor de muncă. După o discuție cu administrația Penitenciarului s-a stabilit că deținuții au primit suficiente explicații cu privire la regimul de muncă, așadar, locurile de muncă sunt preconizate conform nr. deținuților în penitenciar, dar volumul de muncă nu se schimbă.

Consiliu constată că condițiile de muncă și de trai în Detașamentul de deservire gospodărească al penitenciarului, necesită să fie considerabil îmbunătățite și solicită de la administrația penitenciarului căutarea soluțiilor necesare pentru a crea condiții decente.

VI. SITUAȚIA DEȚINUȚILOR MATURI (BĂRBAȚI) PENITENCIARULUI nr. 5 - Cahul

La momentul vizitei, în cadrul penitenciarului se dețineau 111 deținuți bărbați. Consiliu a vizitat postul intern nr.2 al Blocului de regim nr.1. Este de menționat faptul că la moment se petreceau lucrări de reparație a curților de plimbare a postului intern nr.2 al Blocului de regim nr.1.

Consiliu a vizitat toate cele 10 celule în care sunt deținute 15 persoane (de gen masculin). Persoanele sunt deținute câte 1,2,3 persoane în celule.

Majoritatea deținuților au declarat, într-o formă confidențială că, nu au careva pretenții față de colaboratorii din cadrul penitenciarului privind tortura sau alte rele tratamente.

Condiții de detenție: În majoritatea celulelor vizitate de către Consiliu, starea materială a celulelor este nesatisfăcătoare, cu aer greu, lenjerie în stare nesatisfăcătoare, veceul fiind situat imediat lângă paturile de dormit. Celulele necesită să fie reparate, unele celule sunt înguste. Celule au blocuri sanitare, accesul spre WC este neadaptat pentru persoanele în etate sau cu dizabilități locomotorii. Deținuții au acces la aerisirea naturală a celulei, deținuți de sine stătător pot închide sau deschide geamul din celulă. În același timp, penitenciarul nu dispune de un sistem de aerisire artificială. În celule deținuții au acces la apă.

Din discuții, s-a constatat că bărbații frecvent își prepară hrana în celulă, spală lenjeria și vesela în lavoar. Lenjeria de pat este uscată în celulă sau pe o funie în curțile de plimbare. Accesul la baie este asigurat cel puțin o dată în săptămână, conform orarului instituției.

VII. ASISTENȚA MEDICALĂ ÎN PENITENCIARUL nr. 5 – Cahul (ACCESUL DEȚINUȚILOR LA SERVICII MEDICALE)

Serviciul medical dispune de 6 cabinete medicale în interiorul penitenciarului (5 în sediul propriu zis a secției medicale), un birou în blocul administrativ (farmacia). Necesită reparație capitală o parte din spațiile medicale amplasare în demisol.

La fel, prin coridorul serviciului medical se deplasează la etajul 2 către biroul ofițerului de serviciu personalul serviciului de detenție, fapt ce încalcă grav regimul sanitaro-epidemiologic de funcționare a unității medicale.

Statele personalului medical sunt constituite din 10 funcții: șef serviciu medical 1,0 medic generalist - 1,0 (vacantă), stomatolog – 0,5 (vacantă), psihiatru – 0,5(vacantă), farmacistă – 0,5, asistent medical – 5,0 (vacantă -1,0), radiolog – 0,5 (vacantă 0,25), laborant radiolog – 0,5, ginecolog -0,5 (vacantă 0,25).

Serviciului medical a Penitenciarului nr.5 dispune de autorizație sanitară de funcționare, eliberată pentru 5 ani (2019-2024) de către Agenția Sănătate Publică în corespundere cu legislația națională.

Serviciul medical este partial asigurat cu mobilier achiziționat în anul 2018 - 2019. Sunt necesare procurări suplimentare în vederea asigurării standardelor de dotare pentru AMP.

Gradul de uzură ale echipamentelor disponibile în instituție – 100%.

Cabinetul radiologic a fost reparat recent și transferat echipamentul radiologic din Penitenciarul nr.6 Soroca.

Funcționalitatea nu este asigurată pe deplin, respectiv pe parcursul anului 2019 nu s-a realizat controlul radiologic obligatoriu a deținuților la intrare în sistemul penitenciar.

Cabinetul ginecologic necesită dotare cu fotoliu ginecologic, măsuțe pentru proceduri/instrumentar, dulap pentru medicamente, set de instrumente ginecologice, lampă de examinare, lampă de cuarț. **Consiliu constată că examinarea medicală a ginecologului nu este inclusă ca parte medicală obligatorie a examinării medicale la admitere în instituție.** Numărul de examinări medicale a femeilor este extrem de mic, majoritatea refuzând această tip de consultație medicală.

Cabinetul stomatologic necesită dotare cu măsuțe de proceduri/pentru instrumentar, dulap pentru medicamente, lampă de cuarț, vase pentru presterilizare, lampă de fotopolimerizare, cuve renale, set instrumente stomatologice, viziograf, casolete – 6 (mari, medii, mici), sterilizator. Cabinetul a fost recent reparat și asigurat cu echipament stomatologic nou. Consumabile stomatologice au fost procurate în 2019. Serviciul de protezare este disponibilă din contul deținuților.

Cabinetul radiologic (funcțional, amplasat la etajul 1 a blocului de tuberculoză din spital). Necesită reparație în vederea corespunderii standardelor de acreditare și realizarea examinării medicale radiologice obligatorii la intrare în instituție. Echipamentul radiologic este învechit și necesită a fi procurat unul nou.

Consiliu reține, că marea majoritate a echipamentului medical indisponibil în dotarea cabinetelor medicale urmează a fi procurat de către ANP și parțial în cadrul Programului Consiliului Europei „Promovarea unui sistem de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova”, implementat cu suportul financiar al Guvernului Norvegiei în anii 2019-2020.

Totodată, Consiliu constată că **serviciul medical necesită spații adiționale** pentru amplasarea laboratorului de investigații medicale pentru plasarea echipamentului de laborator care va fi achiziționat de către Consiliul Europei în 2020.

La fel, nu există spații adiacente cabinetului medical pentru desfășurarea activității staționarului de zi (pentru perfuzii intravenoase deținuților). **Consiliu reiterează despre interzicerea perfuziilor nesupravegheate de personal medical în spațiul locativ al deținuților.** Sala actuală de proceduri nu permite divizarea în zonă sterilă și utilizare pentru perfuzii intravenoase din cauza metrajului insuficient.

Pachetul de documente în vederea aplicării pentru acreditarea prestării serviciilor medicale a serviciului medical al penitenciarului nr.5 este pregătit. **Totodată, în vederea corespunderii standardelor de acreditare, administrația penitenciarului trebuie să asigure dotarea corespunzătoare a tuturor cabinetelor medicale** cu jaluzele (în vederea asigurării confidențialității examinării medicale), mobilier pentru haine și documente, condiționere pentru menținerea regimului termic de păstrare a medicamentelor, mese de lucru, încălzitoare pentru apă, scaune, computere și imprimante cu conectare la internet.

Examinarea medicală a deținuților nou-veniți și a deținuților la fiecare ieșire din penitenciar nu se realizează în toate cazurile. Examinări medicale la intrare au fost realizate până la 03.09.2019 – 1093, 1312 (2018) și examinări medicale la ieșire din penitenciar 1102 (2019) și 122 (2018). Respectiv, **nu se execută prevederile legislației în vigoare și recomandările internaționale privind obligativitatea examinării medicale la orice intrare și ieșire din penitenciar. Consiliu reiterează importanța examenului medical la sosire, scopul principal al acestuia este depistarea precoce a stărilor de sănătate grave, care ar putea necesita luarea de măsuri imediate pentru protejarea sănătății noului deținut și, în cazul bolilor transmisibile, pentru protejarea sănătății populației din penitenciare.**

În pofida existenței Ordinului ANP nr.169 din 06.09.2018 cu privire la eficientizarea documentării medicale a leziunilor corporale în cadrul sistemului penitenciar, există deficiențe în raportarea cazurilor. Astfel, **chestionarul standardizat de raportare a leziunii traumatice** include descrierea circumstanțelor de apariție, explicațiile deținutului și descrierea detaliată a leziunilor, și opinia medicală privind corespunderea celor expuse de deținut și caracterul traumei și **cade sub incidența confidențialității informației medicale. Totodată, se constată că copia integrală a chestionarului, însoțit de fotografii color sunt transmise personalului nemedical. CpPT menționează despre necesitatea raportării cazurilor de leziuni traumatice cu respectarea confidențialității datelor medicale și excluderea practicii curente de raportare.**

Personalul medical și nemedical necesită instruire continuă în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură și prevederile *Ordinului (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant* și ale Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”).

Examinarea Registrului leziunilor corporale și traumatice până la 03.09.19 a constatat înregistrarea a 31 cazuri de automutilări, 26 cazuri de constatare a leziunilor corporale în timpul deținerii în Penitenciarul nr.5, 2 cazuri cu leziuni la persoane transferate din alte penitenciare și 13 cazuri de leziuni corporale depistate la intrare în instituție. Consiliu constată că înregistrarea leziunilor corporale se realizează în Registru nestandardizat, nu se respectă ordinea de înregistrare în corespundere cu incidentul.

La fel, au fost înregistrate 21 cazuri de refuz de hrană în perioada 01.01.19 – 03.09.19. De menționat, că 2 persoane au declarat greva foamei de mai multe ori (1 – de 10 ori și a 2-de 3 ori).

Acordurile pacientului privind examinarea medicală nu se perfectează.

Documentația medicală se păstrează la loc nesigur, pe polițe deschise cu risc de accesare de către persoane neautorizate (personal medical).

CpPT a observat practica de examinare medicală a deținuților neconfidențial, în prezența personalului de supraveghere sau a altor deținuți/deținute.

La necesitatea acordării asistenței medicale de urgență, Penitenciarul nr. 5 solicită serviciul 112. Registrul de evidență a chemărilor, precum și de monitorizare a motivelor și a executării prescripțiilor nu este disponibil.

Deținuții angajați în câmpul muncii la cantină nu sunt examinați medical în corespundere cu standardele naționale. Astfel, există riscuri de răspândire a toxiiinfecțiilor alimentare și alte intoxicații în rândul deținuților din cauza nerespectării regimului sanitaro-epidemiologic.

Controlul Infecției HIV SIDA și securitatea perchezițiilor.

În instituție este disponibil tratamentul farmacologic cu metadonă a dependenței de opioide (aprobat spre implementare prin ordinul DIP nr. 237 din 19.08.2014)³ și programul schimb de seringi (aprobat spre implementare în sistemul penitenciar prin ordinul DIP nr. 244 din 24.08.2014)⁴. **Consiliu a constatat că programul schimb de seringi în instituție este realizat cu deficiențe, care limitează accesul deținuților la seringi sterile. Consiliu reiterează, despre obligația autorităților din penitenciare de a asigura îngrijirea preventivă a sănătății, mai ales împotriva epidemiei de HIV și hepatita C în penitenciare.**⁵

Totodată, cu referire la realizarea pachetului comprehensiv de servicii prevenire HIV s-au stabilit următoarele:

- Informarea deținuților privitor la TB, HIV și dependența de opioide se realizează insuficient, frecvent poartă un caracter formal.
- Informarea personalului privitor la controlul infecției TB și măsurile de securitate personală nu se realizează calitativ, neinfluențând practicile incorecte.
- Seturile de percheziții pentru prevenirea leziunilor accidentale și molipsire cu HIV și hepatite nu sunt disponibile, mai mult ca atât – personalul nu cunoaște despre existența lor.
- Accesul deținuților nou-veniți la testare rapidă la HIV și hepatita C la admitere în penitenciar este asigurat. Astfel, în 8 luni 2019 au fost realizate 158 teste HIV, dintre care a fost depistat 1 caz HIV pozitiv.
- Numărul redus de persoane drogdependente incluse în farmacoterapia cu metadonă, în tratament fiind la moment o singură persoană.

³ <http://www.leahn.org/wp-content/uploads/2014/05/UNODC-and-DPI-Operation-Manual-OST-in-Prisons-2014-2.pdf?fbclid=IwAR1ZtcafUJ6fB0FoAoD3CvRhX5N9ahrRecj-ZDOYveH6j9Q4AlJiLLCILdk>

⁴ <http://www.leahn.org/wp-content/uploads/2014/05/Manual-schimb-de-seringi-NSEP-spre-tipar-23.02.2015.pdf?fbclid=IwAR0CY2AfP0ZcqMmV2GdARxO8kw2qC8ycu6C2OyMBG1JWZdFG6Ew2odM9Ygs>

⁵ OMS Europa: Ghid de politică privind HIV în penitenciare la adresa www.euro.who.int/en/health-topics/communicable-diseases/hivaids/policy/policy-guidance-for-key-populationsmost-at-risk2/hiv-in-prisons

VIII. CONSTATĂRI

1. Membrii Consiliului au avut acces fără impedimente în instituție (inclusiv acces la registre, interviuri confidențiale cu deținuții);
2. Nu au fost recepționate careva alegații privind tortura sau alte rele tratamente în instituție;
3. Condițiile materiale de detenție în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale și internaționale de detenție;
4. Minorii sunt deținuți în același bloc cu deținuții majori;
5. Există un număr foarte mare de funcții vacante și nu există anumite planuri/agende de redresare a acestei situații;
6. Asigurarea cu personal medical a serviciului medical al Penitenciarului nr.5 este insuficientă, fapt ce influențează calitatea serviciilor medicale dar și realizarea dreptului la acces pentru deținuți;
7. Examinarea medicală la intrare în penitenciar se realizează doar în circa 90% cazuri, respectiv și documentarea leziunilor corporale ori aplicarea controlului radiologic este inadecvată;
8. Femeilor – deținute nu li se asigură consultația medicului ginecolog, precum și nu se prestează alte servicii gender specifice;
9. Calitatea documentării și evidența leziunilor corporale se realizează, dar necesită a fi îmbunătățită;
10. Lipsa spațiilor locative acomodate pentru persoanele cu dizabilități locomotorii și neacomodarea rezonabilă a scărilor pentru deplasarea persoanelor cu nevoi speciale către curțile de plimbare și cabinetele medicale;
11. Insuficiența spațiilor medicale pentru amplasarea laboratorului clinico-biochimic, izolatorului medical și staționarului de zi.
12. Asigurarea controlului asupra implementării adecvate a pachetului comprehensiv de servicii prevenire HIV, inclusiv securitatea ocupațională a personalului;
13. Realizarea instruirii teoretico-practice a personalului penitenciar privind securitatea perchezitiei (inclusiv asigurarea cu setul individual) și controlul infecției TB;
14. Utilizarea coridorului serviciului medical ca trecere către birourile amplasate la etajul doi a clădirii și încălcarea regimului sanitaro-igienic în unitate;
15. Examinarea medicală neconfidențială în prezența personalului nemedicăl și altor deținuți;
16. Examinarea medicală la intrare și ieșire din instituție se realizează cu deficiențe;
17. Consimțământul informat la examinare medicală nu se perfectează;
18. Deținuții angajați la cantină nu totdeauna sunt examinați medical în corespundere cu cerințele sanitare;
19. Registrele de leziuni traumatice este completat neconform, cu divizare a diferitor tipuri de leziuni după origine or locație;
20. Confidențialitatea înregistrărilor medicale nu este asigurată, sunt transmise toate datele către serviciile nemedicale și procuratură;
21. Examinarea medicului ginecolog nu este o procedură obligatorie la admitere pentru toate femeile deținute;
22. Nu este asigurat/garantat dreptul la educație a minorilor.

IX. RECOMANDĂRI

A. Administrația Națională a Penitenciarelor:

1. *Elaborarea de comun cu Penitenciarul nr. 5 - Cahul a Planului instituțional de redresare a aspectelor invocate de CpPT în cadrul vizitelor realizate cu remiterea lui în termen de 30 de zile de la primirea acestui Raport.*
2. *Asigurarea plasării publice ale rapoartelor de activitate a instituțiilor penitenciare (separat per instituție) în vederea asigurării vizibilității și accesului la informație de interes public.*
3. *Instruirea personalului penitenciar în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură și despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”).*
4. *Instruirea personalului penitenciar privitor la securitatea perchezițiilor și realizarea programelor de reducere a riscurilor.*
5. *Întreprinderea măsurilor urgente de asigurare/garantare a dreptului la educație pentru toți deținuții minori pentru care învățământul este obligatoriu.*

B. Penitenciarului nr. 5 Cahul

6. *Plasarea rapoartelor CpPT/Avocatului Poporului în locurile accesibile deținuților (biblioteci/coridoare, etc.).*
7. *Implementarea Planului instituțional de redresare a aspectelor invocate de CpPT în cadrul vizitei realizate în 2019 cu includerea informației despre realizare în Raportul anual de activitate a instituției.*
8. *Neadmiterea intimidării personalului medical în caz de raportare a pretinsele cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant în ordinea stabilită de Ordinul nr.77 a Procuraturii Generale / 572 a Ministrului Justiției din 31.12.2013.*
9. *Actualizarea panourilor informative din cadrul sectoarelor locative cu privire la instituțiile ce pot fi apelate în caz de încălcări ale drepturilor persoanelor deținute, inclusiv rolul CpPT în prevenirea torturii.*
10. *Instruirea personalului penitenciar în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”) și Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.*
11. *Asigurarea documentării pretinselor acte de tortură în corespundere cu Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.*
12. *Excluderea practicii de examinare medicală neconfidențială a tuturor deținuților.*
13. *Unificarea inscrierilor în Registrul de leziuni traumatice.*
14. *Excluderea practicii de angajare în timpul muncii a persoanelor neexamine medical.*

15. *Intreprinderea măsurilor urgente de asigurare/garantare a dreptului la educație pentru toți deținuții minori pentru care învățământul este obligatoriu.*

16. *Identificarea soluțiilor urgente de acoperire a funcțiilor vacante.*

17. *Identificarea unor proceduri/mecanisme clare în cadrul Penitenciarul P.5 Cahul privind plângerile confidențiale adresate de către deținuți procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/ alegații la tortură pretinse a fi suferite în detenție.*

D. Procuratura Generală

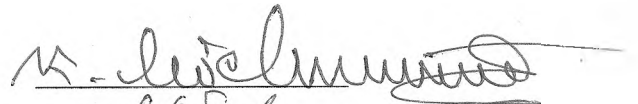
18. *Elaborarea unui mecanism eficient de protecție a personalului medical care raportează preținsele cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant în ordinea stabilită de Ordinul nr.77 a Procuraturii Generale / 572 a Ministrului Justiției din 31.12.2013.*

Data aprobării

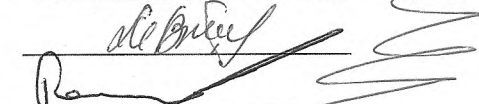
9 ianuarie 2020

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii

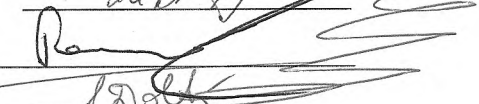
- Mihail COTOROBAI, președintele Consiliului

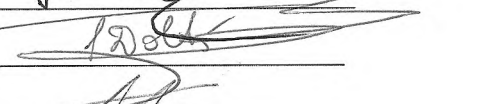
- Maia BĂNĂRESCU, membră Consiliului

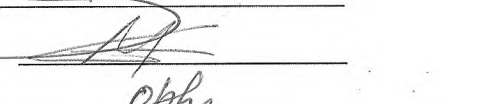
- Ceslav PANICO, membru Consiliului

- Svetlana DOLTU, membră Consiliului

- Mihail GORINCIOI, membru Consiliului

- Oxana GUMENNAIA, membră Consiliului

